

Raahen Raatihuoneen juhlasalin taulut

Stridskjutning. Taiteilija: Herman af Sillén, 1894
Sivu 2

Kaupunginjohtaja Gösta Norio
Taiteilija: Paavo Tolonen, 2007
Sivu 3

Kaupunginjohtaja
Aatu Hänninen
Taiteilija: Oma Orell, 2007
Sivu 4

Kaupunginjohtaja
Arvo Tenkanen
Taiteilija: Paavo Tolonen, 2007
Sivu 5

Kaupunkineuvos
Yrjö Reinilä
Taiteilija: Niilo Hyttinen, 1979
Sivu 6

Kaupunginjohtaja
Jaakko Nahkuri
Taiteilija: Hannu Kaakko, 2007
Sivu 7

Vuorineuvos Arthur Lagerlöf
Taiteilija: Eero Järnefelt, 1921
Sivu 8

Lars Fredrik Leufstadius
Taiteilija: Arvid Liljelund, 1891
Sivu 9

Stridsskjutning

Taiteilija: Herman af Sillén, 1894

Vuonna 2004 päättyneessä remontissa Raahen Raatihuoneen sisätilat kokivat silmiä hivelevän muutoksen. Rakennuksen korjaustyöt tehtiin historiallisia arvoja kunnioittaen, mikä näkyy etenkin talon juhlasalissa. Seinätapettien syvän punainen väri toistuu arvokkaiden seinänvieruspenkkien verhoilumateriaalissa, kuten myös salin tuoleissa ja verhoissa.

Salin päätyseinältä löytyy suurikokoinen öljymaalauk, jonka saapumisesta Raaheen on olemassa oma tarinansa. Taideteos on ruotsalaisen komentajakapteenin ja merimaalarin Herman af Sillénin (1857-1908) vuonna 1894 maalaama *Stridsskjutning* (taisteluummunta). Nimensä mukaisesti maalaus kuvaa taistelulaivojen yhteenottoa vaahtoavalla merellä.

Kerrotaan, että raahelainen laivanvarustaja ja kauppaneuvos Henrik Sovelius oli onnistunut voittamaan maalauksen itselleen Tukholmassa järjestetyissä kuninkaallisissa taidearpajaisissa sen valmistumisvuonna 1894. Taideteoksen oli lahjoittanut arpajaisiin itse kuningas Oskar II. Aikaisemman käytännön mukaisesti kuningas olisi mielellään lunastanut tämänkin taulun takaisin itselleen, mutta varakkaaksi tiedetty Sovelius ei ollut hyväksynyt kuninkaan edusmiesten teoksesta tekemää tarjousta. Vastaukseksi hän oli tokaissut vain: ”Jag behöver inte tre tusen kronor, men Brahestad behöver en tavla!” (Minä en tarvitse kolmea tuhatta kruunua, mutta Raahe tarvitsee taulun).

Sovelius toi maalauksen mukanaan Suomeen ja lahjoitti sen kotikaupunkinsa arvokkaimman rakennuksen - Raatihuoneen - seinälle. Vuonna 1950 af Sillénin maalaus annettiin taiteilija Leo Hengille konservoitavaksi. Hintaa työlle tuli 25 000 markkaa.

Aikanaan Raatihuoneen juhlasali toimi niin kaupunginvaltuuston, maistraatin kuin raastuvanoikeudenkin istuntosalina. Tällä hetkellä siellä kokoontuu säännöllisesti vain kaupunginhallitus. Hallintokuntien toiminnoista Raatihuoneelle mahtuu keskushallinto, eli kaupunginjohtajat, kaupunginsihteeri, kehittämispäällikkö, ruokapalvelujen hallinto, kirjaamo, arkistointi, puhelinvaihde, monistamo ja postitus. Muut kaupungin toiminnot on hajautettu eri puolille kaupunkia.

Gösta Norio (1903 - 1937)

Taiteilija: Paavo Tolonen, 2007

Vuonna 1903 syntynyt Gösta Henrik Norio (Nordstöm) toimi Raahen kaupunginjohtajana vuodesta 1930 äkilliseen kuolemaansa saakka. Suomen nuorin kaupunginjohtaja menehtyi vain 33-vuotiaana muutamia päiviä sairaalassa suoritetun leikkausoperaation jälkeen. Häntä jäivät kaipaamaan erityisesti Hilja-vaimo ja kaksi pientä lasta.

Gösta Norio kirjoitti ylioppilaaksi kotikaupungissaan Raahessa vuonna 1921. Sen jälkeen hän jatkoi opintojaan Teknillisessä korkeakoulussa, mistä hän valmistui diplomi-insinööriksi vuonna 1927. Sähköinsinööri Norio oli mennyt jo vuonna 1926 Raahe Oy:n palvelukseen. Sieltä hän siirtyi vuonna 1928 kaupungin sähkölaitoksen johtoon ja tästä parin vuoden kuluttua hänet valittiin Raahen ensimmäiseksi kaupunginjohtajaksi kymmenen hakijan joukosta. Sähkölaitos pysyi senkin jälkeen hänen ”ylivalvonnassaan”. Norio kuului Raahen Suojeluskunnan esikuntaan sekä seurakunnan kirkkohallintokuntaan. Hän otti osaa myös VPK-toimintaan.

”Kaupungin asukasluku oli silloin [Norion hallintokaudella] runsaat 3 000. Kaupungin taloutta hoidettiin tarkkuudella. Pula-aika 1920-luvun lopulta aina vuosille 1933-34 aiheutti työttömyyttä. Järjestettiin ns. hätäaputoita, mm. Pitkänkarin kapeaa, puukaiteista siltaa levennettiin ja se varustettiin betonipylväillä sekä teräsputkikaiteella. Myöskin aloitettiin kanavan kaivuu Härkäsalmen ja Kylmänlahden rannan välillä, eli nykyisen Kauneuskanavan pohjoispäässä. Norio oli vakavamielinen. Hän oli raamattupiirin jäsen.” Yrjö Reinilä

”...Gösta Henrik Norion hautaus muodostui valtaisaksi surujuhla. Ruumiinsiunaus tapahtui kirkossa, joka oli kauniisti kukkasin koristettu ja täynnänsä paikkakuntalaisia osoittamassa viimeistä kunnioitustaan pidetylle kaupunginjohtajalleen. Kirkossa oli ruumiinsiunauksen aikana m.m. saapuvilla Raahen kaupunginvaltuusto kokonaisuudessaan, kaupunginhallitus ja Raahen suojeluskunta lippuineen.” Raahen Seutu 1.4.1937

Gösta Norion lapsuudenkodin seinään Kirkkokadulle kiinnitettiin muistolaatta vuonna 2003, jolloin hänen syntymästään oli kulunut 100 vuotta.

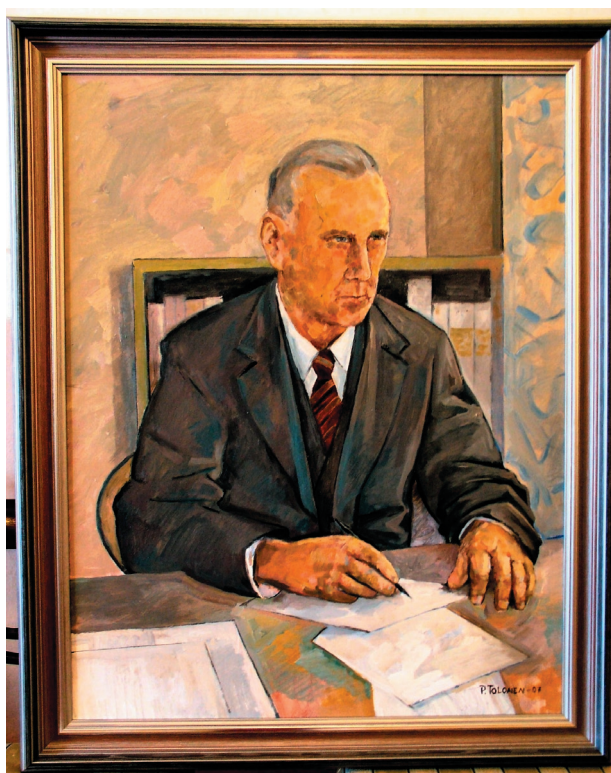
Aatu Hänninen (1879 - 1952)

Taiteilija: Oma Orell, 2007

Pieksämäellä syntynyt Aatu (Adam) Hänninen aloitti työnsä Raahen kaupunginjohtajana Gösta Norion jälkeen vuonna 1937. Hän oli tuolloin 58-vuotias ja toimi edeltäjänsä tavoin samanaikaisesti kaupungin sähkölaitoksen johtajana. Hännisen tehtäviin kuuluivat myös rakennustarkastajan työt. Aatu Hänninen johti Raahen kaupunkia vuoteen 1946 saakka.

Aatu Hänninen oli koulutukseltaan tie- ja vesirakennusinsinööri. Työkokemusta hänellä oli varsin runsaasti. Ennen Raaheen tuloaan hän oli työskennellyt mm. kaupungininsinöörinä ja sähkölaitoksen johtajana Kuopion ja Savonlinnan kaupungeissa, kaupungininsinöörinä ja satamarakennusinsinöörinä Kotkassa sekä kaupungininsinöörinä ja vesijohtolaitoksen johtajana Viipurissa, missä hänen tehtäväalueeseensa kuului myös kaupungin satama. Hänninen oli toiminut lisäksi kahdeksan vuotta yksityisyrittäjänä omassa rakennus- ja insinööritoimistossa.

Yhtenä valintakriteerinä Aatu Hännisen valinnassa Raaheen oli nimenomaan hänen tie- ja vesirakennusinsinöörin koulutuksensa. Kaupungissa olivat hankkeilla mm. Lapaluodon sataman laiturin sekä katujen ja teiden rakentaminen. Hänninen aloittikin toimikaudellaan Raahen sataman laajamittaisen kehittämistyön.

Arvo Tenkanen (1898 - 1966) **Taiteilija: Paavo Tolonen, 2007**

Arvo Tenkanen toimi Raahen kaupunginjohtajana - ja edeltäjiensä tavoin myös kaupungin sähkölaitoksen johtajana - vuodesta 1946 vuoteen 1960.

Arvo Tenkanen oli suorittanut diplomi-insinöörin tutkinnon vuonna 1923. Hän toimi Käkisalmen kaupungissa sähkölaitoksen johtajana vuodesta 1930 talvisodan syttymiseen saakka. Hän hoiti kaupungissa myös erilaisia luottamustoimia. Vuoteen 1943 asti Tenkanen työskenteli Kotkan kaupungin sähkölaitoksen johtajana, kunnes palasi jatkosodan aikana Käkisalmen kaupungin ja sähkölaitoksen johtajaksi. Hän toimi myös Käkisalmen kaupungin hoitokunnan selvitysasiamiehenä. Jatkosodan päätyttyä Käkisalmen kaupunki jäi Neuvostoliiton puolelle, ja siirtosuomalaisiksi muuttuneet kaupungin asukkaat joutuivat muuttamaan muualle Suomeen.

Raahessa Tenkanen hoiti kaupunginjohtajan tehtävää aluksi väliaikaisena, mutta hänet vakinaistettiin vuodesta 1947 lähtien.

"Tänä aikana olivat sotienjälkeiset jälleenrakennusvuodet, Ruona Oy:n sotakorvaustyöt, niitten jälkeinen konkurssi ja Raaha Oy:n liikkeelle lähtö sekä viime vuosina terästehdas-taistelu, mikä johti vuonna 1961 Rautaruukin terästehtaan rakentamiseen, voimakkaaseen väkiluvun kasvuun ja monipuoliseen rakentamiseen. Jo vuonna 1946 Tenkasen aloitteesta solmittiin yhteydet Iisalmeen ja Kajaaniin, rakennettiin aallonmurtajia, pidettiin kaupungin 300-vuotisjuhlit ja vakautettiin kaupungintaloutta." Yrjö Reinilä

Yrjö Reinilä, s. 1916
Taiteilija: Niilo Hyttinen, 1979

Yrjö Reinilä toimi Raahen kaupunginjohtajana vuodesta 1961 vuoteen 1979. Syntyperäisenä raahelaisena hän on tuntenut henkilökohtaisesti jokaisen Raahen kaupunginjohtajan, sekä edeltäjänsä että seuraajansa. Hänen isänsä, tohtori livari Reinilä, oli toiminut 1910-luvun loppupuolelta lähtien kaupunginvaltuuston jäsenenä sekä rahatoimikamarin puheenjohtajana, mikä tehtävä vastasi myöhemmin tullutta kaupunginjohtajan virkaa.

Reinilä kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1934 ja suoritti ylemmän oikeustutkinnon vuonna 1943. Varatuomarin arvo hänelle myönnettiin vuonna 1946. Hän on työskennellyt mm. Salon tuomiokunnan notaarina, Saloisten piirin vt. nimismiehenä sekä joitakin vuosia myös omassa lakiasiantoimistossa. Kaupungin tehtävissä hän aloitti vt. pormestarina 1.6.1950 ja siirtyi vielä samana vuonna pormestarin vakinaiseen virkaan. Kaupunginjohtajan viran hän vastaanotti 1.4.1961. Kaupunkineuvoksen arvo hänelle myönnettiin vuonna 1977.

Ennen kaupunginjohtajaksi tuloaan Yrjö Reinilä kuului kaupunginvaltuustoon lähes neljänesvuosisadan. Vuosina 1946-56 hän toimi kaupunginhallituksen jäsenenä. Hänen asiantuntemustaan on tarvittu myös lukuisissa muissa toimielimissä, kuten kuntasuunnittelutoimikunta, Raahen aluesairaalan liitohallitus, Siika-Pyhäjokialueen liitto, Pohjois-Pohjanmaan Seutukaavaliitto, Pohjois-Pohjanmaan Maakuntaliitto, historiatoimikunta, Pro Raahe –toimikunta, Raahe-Saloinen –toimikunta, Raahe-Pattijoki yhteistyötoimikunta jne. Hän on ollut jäsenenä myös kesällä 2008 Raahessa järjestettävien valtakunnallisten kotiseutupäivien juhlatomikunnassa.

Kaupunginjohtajakaudellaan Yrjö Reinilä työskenteli onnistuneesti Rautaruukin terästehdään saamiseksi alueelle. Tehdas perustettiin 1960-luvun alussa Raahen silloiseen naapurikuntaan Salosiin. Kuntaliitos Saloisten ja Raahen välillä tapahtui vuonna 1973. Raahen ja Pattijoen kuntaliitoksen etenemistä Reinilä saattoi jo seurata tavallisena kaupunkilaisena. Nämä kunnat yhdistyivät vuonna 2003.

Jaakko Nahkuri, synt. 1946

Taiteilija: Hannu Kaakko, 2007

Jaakko Tapani Nahkuri toimi Raahen kaupunginjohtajana vuodesta 1979 vuoteen 2006. Hänen juurensa ovat luovutetussa Karjalassa. Sotien aikana hänen isänsä ja isovanhempansa joutuivat monen muun karjalaisperheen tavoin jättämään kotinsa ja muuttamaan sisä-Suomeen. Nahkuri vietti lapsuutensa Miehikkälässä, minne hänen perheensä asettui asumaan muutamien muiden sijoituspitäjien jälkeen.

Jaakko Nahkuri on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden lisensiaatti. Ennen Raahen tuloaan hän ehti toimia tutkijana Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiirissä, tutkijana, tutkimussihteerinä ja henkilöstösihteerinä Varkauden kaupungissa sekä yliassistenttina Jyväskylän yliopistossa.

Keväällä 1978 Raahen kaupunki haki Suomen kunnat –lehdessä kamreeria. Valituksi tuli Jaakko Nahkuri, joka aloitti uudessa tehtävässään 1.6.1978. Nahkuri ehti hoitaa kamreerin virkaa runsaan vuoden, kun hänen eteensä tuli uusi haaste. Pitkän ja ansiokkaan uran kaupunginjohtajana tehnyt Yrjö Reinilä oli jäämässä eläkkeelle. Nuorelta kamreerilta pyydettiin suostumusta virkaan, ja sen myös hän antoi. Valintapäätös oli yksimielinen, ja Jaakko Nahkurista tuli Raahen kaupunginjohtaja 32-vuotiaana vuonna 1979.

”Jaakko Nahkuri on koulutukseltaan ja luonteeltaan humanisti ja tutkija, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti. Hänen virkauransa kaupunginjohtajana osui monessa suhteessa vaikeaan aikaan. Kunnallislain muutos heikensi kaupunginjohtajien asemaa siirtämällä heidät kaupunginhallituksen puheenjohtajan asemasta esittelijäksi... asukasluku alkoi laskea Rautaruukin vähentäessä väestöään, verotulojen vähentyessä kaupungin talous meni tiukalle... Oli siinä kaupunginjohtajalla kestämistä 27-vuotisen virkakautensa aikana.” Yrjö Reinilä

Arthur Lagerlöf (1860 - 1930)

Taiteilija: Eero Järnefelt, 1921

Johan Arthur Lagerlöf syntyi 20.5.1860 Raahessa ja kuoli 23.8.1930 Helsingissä. Hänen isänsä oli raahelainen tullinhoitaja Johan Isak Lagerlöf ja äitinsä Katharina Sofia, o.s. Fellman. Vuonna 1898 Arthur Lagerlöf avioitui varakkaan ruotsalaissyntyisen leskirouvan Ebba Katinka Soveliuksen kanssa (o.s. Ljunggren). Avioparille syntyi neljä lasta. Avioliitostaan Fredrik Soveliuksen kanssa Ebba Lagerlöfillä oli kolme lasta.

Arthur Lagerlöf kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1876 ja aloitti opiskelun yliopistossa. Opintojensa ohella hän työskenteli Raahessa ensin tullilaitoksen ylimääräisenä virkamiehenä (1879-80) ja myöhemmin tullinhoitajana (1880-85). Lagerlöf valmistui filosofian maisteriksi vuonna 1882 ja aloitti sen jälkeen oikeustieteen opinnot. Varatuomari hänestä tuli vuonna 1889. Lagerlöf työskenteli mm. tuomarina Vaasan hovioikeudessa. Vuosina 1897-1900 hän opetti Raahen Porvari- ja Kauppakoulussa mm. kauppaoikeutta ja kirjoitti myös alan oppikirjan.

Lagerlöf oli Raahen kaupunginvaltuuston jäsen ja hän oli mukana myös vuoden 1900 säätyvaltiopäivillä edustaen porvarissäätyä. Kansanedustajana hän toimi vuosina 1907-11 ja 1917-19. Vuonna 1912 Lagerlöfille myönnettiin vuorineuvoksen arvonimi.

Vuonna 1900 Lagerlöf perusti Raahen Puutavaraosakeyhtiön (myöhemmin Raahe Oy) ja työskenteli vuoteen 1924 saakka yhtiön toimitusjohtajana. Hän perusti myös muita puutavara-alan yrityksiä, kuten Sallankarin Puutavara Oy, Kemin Saha Oy ja Ruotsissa Ab Granviks sågverk.

Vuonna 1920 Arthur Lagerlöf lahjoitti Raahen kaupungille miljoona markkaa pyynnöllä, että kaupunginvaltuusto perustaisi varoilla "pysyvän eläkerahaston kaupungin työväkeä varten". Rahasto tuli nimetä lahjoittajan vanhempien mukaan "Johan Isak ja Katarina Sofia Lagerlöfin eläkerahastoksi". Rahastosta myönnettäisiin eläke "semmoisille vanhoille tai työkyvyttömiksi joutuneille henkilöille, joitten ei ole onnistunut koota riittäviä varoja vanhuutensa tai työkyvyttömyytensä varalle".

Raahen kaupunginvaltuusto teki päätöksen rahaston perustamisesta 11.6.1920 ja päätti samalla maalauttaa lahjoituksen tekijän muotokuvan.

Lars Leufstadius (1835 - 1889)

Taiteilija: Arvid Liljelund, 1891 (muotokuva konservointiin vuonna 1950)

Lars Fredrik Leufstadius oli Ruotsista Raaheen muuttaneen merikapteeni Johan Leufstadiusen (1795-1867) neljästä lapsesta nuorin. Leufstadiusen perhe asui talossa, joka seisoo yhä Rantakadun ja Cortenkadun kulmauksessa. Rantakadun puoleinen osa valmistui vuonna 1804 ja Cortenkadun puoleinen siipi vuonna 1841. Cortenkadun puolelle vuonna 1830 rakennettu pakaritupa palveli vuosisadan puolivälissä tupakkatehtaan, jota johti isä Johan Leufstadius.

Lars Leufstadius työskenteli koko ikänsä kirjanpitäjänä laivanvarustaja Fellmanin palveluksessa. Hän myös asui Fellmaneilla, joten häntä kutsuttiin usein Fellman-Leufstadiukseksi.

Lars Leufstadius sisällytti testamenttiinsa 400 000 markan lahjoituksen kaupungille käytettäväksi hyväntekeväisyyteen. Kaupungin johto päätti rakentaa lahjoitusvaroilla köyhäintalon. Hanke sai kuitenkin jonkin aikaa odottaa, sillä Leufstadius oli määrännyt, että rahoja sai käyttää vasta sitten, kun lahjoitussumma oli noussut korkoineen puoleen miljoonaan markkaan. Kun rahaa oli kertynyt tilille yhteensä 470 000 markkaa, Larsin sisarukset Anna ja Johan, lisäsivät summaan puuttuvat 30 000 markkaa ja köyhäintalon rakennustyöt voitiin käynnistää. Merikadulle valmistunut talo vihittiin käyttöön 13.9.1898. Rakennus palveli myöhemmin kunnalliskotina ja vanhainkotina. Tällä hetkellä talossa toimivat musiikkileikkikoulu ja käsityökeskus. Ikäihmisiä palvelee samalle tontille seitsenkymmenluvun puolivälissä valmistunut vanhainkoti, nykyisin palvelukeskus Maininki.

Lars Leufstadiusen veli, Hans Johan Leufstadius (1829-1906), oli isänsä tavoin merikapteeni ja toimi maihin jäätyään liikemiehenä. Naimattomana pysytellyt Hans Johan asui kotitaloan yhdessä niin ikään naimattoman Anna-sisarensa kanssa. Myöhemmin sisarukset testamenttasivat talon irtaimistoineen kaupungin säätyläisnaisille vanhainkodiksi, missä tehtävässä talo toimi vuodesta 1909 alkaen vuosikymmenien ajan. Ehkä tunnetumpi Hans Johan Leufstadiusen lahjoituksista on kuitenkin Raahen museossa esillä oleva nahkainen sukelluspuku.

Leufstadiusen talo on suojeltu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten suojelusta annetun lain nojalla. Keväällä 2008 Oulun lääninhallitus myönsi talon nykyisille omistajille arvostetun Viisikanta -palkinnon Leufstadiusen talon pihapiirin alkuperäisessä asussa säilyttävästä esimerkillisestä korjaustyöstä.

Irmeli Marttila
Kirsti Vähäkangas
Raahen kaupunki, 2008
Lähde: kaupungin asiakirja-arkisto
